

Woord zoekt vertaling (2): sprawling en rambling houses

Sprawling en *rambling* – twee woorden die in het Engels bijna letterlijk breder zijn dan al hun Nederlandse vertalingen. *To sprawl* is volgens Van Dale Engels-Nederlands onder meer: 'zich in alle richtingen verbreiden', 'onregelmatig van vorm zijn'. Van Dale noemt als voorbeeld *sprawling suburbs*: naar alle kanten uitgroeiende voorsteden. *Rambling* heeft als bijvoeglijk naamwoord een eigen lemma met als vertalingen onder meer: 'onsamenhangend', 'verward', 'grillig', 'stelselloos' (zonder concrete voorbeelden), en 'kruipend' en 'klimmend' (als het om planten gaat). Wat doen we met deze woorden wanneer ze van toepassing zijn op woningen?

Sprawling

Engelstalige auteurs strooien kwistig met *sprawling houses*, hoewel er ook in Engelstalige woordenboeken geen informatie te vinden is over het woord als beschrijving van de eigenschap van één enkel huis. Zie bijvoorbeeld het lemma *sprawling* in het Engelse woordenboek Merriam-Webster: 1 *archaic*: to lie thrashing or tossing about; to creep or clamber awkwardly 2: to lie or sit with arms and legs spread out 3: to spread or develop irregularly or without restraint [transitive verb](#): to cause to spread out carelessly or awkwardly .

Laten we een praktijkvoorbeeld onder de loep nemen: *a sprawling single-storey house*. Een *single-storey* huis is een laag huis, zonder verdiepingen, maar in welk opzicht is het *sprawling*? Wordt er een ruime bungalow bedoeld? Of een huis met zijvleugels? Wil *sprawling* zeggen dat er aan het oorspronkelijke huis kamers zijn bijgebouwd? Bij de discussie hierover hebben de leden van de boekvertalerslijst wel vertalingen geopperd – 'ruim', 'royaal', 'riant' – maar deze beschrijvingen maken niet voldoende duidelijk dat *sprawling* vooral wil zeggen dat het huis in kwestie vermoedelijk een flinke oppervlakte beslaat. De vertaler stelt zichzelf in dit geval de vraag: waar denkt de Nederlandse lezer aan als hij 'een ruime bungalow' leest? Aan hoeveel oppervlakte die bungalow bestrijkt? Of ziet hij in zijn verbeelding een huis met ruime kamers en veel licht? Dit verschil in interpretatie is nu juist ons twistpunt. Ruimte versus oppervlakte, zou je kunnen zeggen. Doen we de oorspronkelijke tekst geweld aan als we *a sprawling single-storey house* vertalen met 'een ruime bungalow', terwijl de auteur iets 'breders' in gedachten had?

Rambling

En dan *a rambling house*. Deze woorden roepen het beeld op van een Villa Kakelbont: groot,

Boekvertalers

Over het vak, de vertaler, de wereld en het boek

<http://www.boekvertalers.nl>

rommelig, gezellig, grillig, met veranda's en aangebouwde kamers, misschien zelfs torentjes op het dak. Maar probeer dat maar eens in één woord te vatten. Voor de goede orde: Merriam-Webster zwijgt ook bij *ramble* in alle talen over huizen. Alle genoemde voorbeelden gaan over dingen die beweging in zich hebben: *to move aimlessly from place to place, to explore idly; to talk or write in a desultory or long-winded fashion; to grow or extend irregularly*. Wat het des te moeilijker maakt om er een goede vertaling voor te vinden als het gaat over iets zo onbeweeglijks als een huis.

Het woord is aan u

Sprawling en *rambling* – twee lastige bijvoeglijke naamwoorden als ze betrekking hebben op een woning, of dat nu een flat, een villa, een boerderij in de outback van Australië of een ranch in het Wilde Westen is.

Het woord is dus weer aan u, lezers van dit blog. Uw reacties en mogelijke suggesties zijn zeer welkom.